

Biełaruskaja

KRYNICA

PALITYČNAJA, HRAMADZKAJA I LITERATURNAJA HAZETA

Adres Redakcyi i Administracyi:
WILNIA, LUDWISARSKAJA 1-19. (Wilno, Ludwisarska 1-19)
Redakcyja adžyniena ad 9 hadz. ran. da 4 hadz. wieč

Ceny abwiestak pawodle ŭmowy.

„Biel. KRYNICA“ kaštuje na hod—4 zał., na paŭhoda —
2 zał., na 3 miesiacy—1 zał. Zahraniču ŭdwaia daražej.
HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Nia škodźma sami sabie!...

Ab adnosinach da Biełarusaŭ praciŭnikaŭ našaha narodnaha adradžeńnia ŭsie my dobra wiedajem. My ŭ adradžeńskaj swajej pracy pieraškody i bołš čym pieraškody—z ich boku napatykajem badaj na kożnym kroku. Pieraškody hetyje my napatykajem nawat tam, dzie ab ich—na dobry paradak—i mowy być nie pawinno. Napatykajem ich u pracy našaj aświeťnaj ahułam, u pracy školnaj, arhanizacyjnaj, ekanamičnej, relihijnaj, kulturnaj.

Da hetkich da nas adnosinaŭ našych praciŭnikaŭ my ŭžo tak prywykli, što peŭnie mocna dziwilisia-b, kali-b adnosiny hetyje dy nlejkim cudam stalisia inšymi.

Mahčyma, što hetkaje pałažeńnie našaha narodnaha žyćcia wychodzić nam na dobraje, bo jano i „niacikawych“ zmušaje zacikawicca žyćciom swaim, zadumacca nad swaimi narodnymi prawami i značna pahlybić swaju narodna-palityčnuju biełaruskaju świedašaść. Mahčyma, što heta tak. Ale nie zabywajmo, što pawinny my ŭ mieru sił swaich na narodnaj niwie ŭściaż prawodzić i pracu pozytyŭnuju, heta znača—sami my pawinny—nia tak, dyk hetak—arać svoj narodny zahon.

Tymčasam my ab hetym časta zabywajemsia. Dy mała taho—my—peŭnie ž niaświedama—časta zamiest abarony prawoŭ swaich—praciŭnikom našaha adradžeńnia pamahajem nas kryŭdzić i systematyčna nas pierarablać na Palakoŭ, abo časam i na Maskaloŭ.

Pamahajem my našym praciŭnikom kapać nam mahiłu pradusim stydam, saromliwaściu swajej rodnaj biełaruskaj mowy. Zdaŭna, jak dobra wiedajem z historyi, zawiałosia ŭ našym narodzie, što jon, adurmanieny i zahnany Palakami i Maskalami—ŭ škole, carkwie-kaściele i ŭ ekanomicy—pačaŭ saromicca i mowy swajej i siabie samoha i pry spatkańni z panam, ksiandzom papom, ci jakim načalnikom, — ad strachu zabywajecca ab sabie, ab swajej mowie, ab swajej čaławiečaj dastojaści, padrablajecca pad čużuju skuru i pačynaje svoj biełaruskij pryrodny jazyk łamać na manier jazyka taho čużynca, z jakim jon spatkaŭsia.

Hetkaje sumnaje žjawišča ŭ dawoli značaj miery možna ješče spatkać i siańnia. Žjawišča heta—peŭniež,—najbołš spatykajecca pa na ŭsich siołach, siarod narodu, ale—choć radziej—spatykajecca jano i siarod našaj intelihiencyi. Heta znak, jak hlyboka zakaranieła ŭ nas panščyna, duch niawolnictwa i jak ciazka jaho wykeranić.

Praŭda, hetyje našy słowy moža kamu zdaducca šowinizmam, nlejkim pieračulenym nacy janalizmam. Ale tak moža tolki zdacca. Saprady heta reč duža wažnaja i wialikaja.

Sprawa woŭ u čym. Našy praciŭniki, zmahajučysia z našym adradžeńniem, nie dajučy našamu narodu naležnych jamu prawoŭ—u škole, ekanomicy, u carkwie-kaściele, u žyćci socyjalnym hetaha narodu ahułam, šukajuć apraŭdańnia swaich pastupkaŭ u nas samych.

I sprady: wiedajem dobra, što badaj najbołš popularnaj polskaj adhaworkaj, čamu my nia majem rodnaj školy, swajej mowy ŭ žyćci relihijnym: u carkwie i kaściele, nia majem mahčymaści naładzić swajo ŭłasnae žyćcio ekanamičnae, choć-by ŭ takaj ideowaj formie, jak kooperatywy,—najbołš—kažam popularnaj polskaj adhaworkaj žjaŭlajecca skaz:—Biełarusy sami hetaha ŭsiaho nia chočuć, jany całkom zdawoleny z taho ŭsiaho, što majuć. A hetkaje našych praciŭnikaŭ da nas stanowišča my padtrymliwajem sami, kali my ŭ hramadzkim žyćci nawat stydajemsia swajej mowy.

Woŭ ža hety niawolnicki naš nałoh pawinny my z siabie wykinuć raz nazaŭsody. My ŭsiudy—ŭ hminie, z papom, z ksiandzom, z palityjantam, z panam, z wučycielem, z znajomym

Jašče ab sialanskaj biadzie.

Sialanstwa, z jakoha biešpasredna ci pasredna żywuć ŭsie inšyje slai ci klasy hramadziaństwa, apynułasja ciapier u wielmi ciazkim pałažeńni. Biazcennaść ziemlarobskaj produkcyi i darahija wyraby fabryčnyja wyciahnuli z sialanstwa ŭsie hrašowyja zapasy, zaeščadžanyja ŭ lepšyje časy. Hetkim sposabam prywiedzienaje da ruiny sialanstwa chapejacca roznych sposabaŭ sameabarony, bo ab jahonym pałažeńni nihto nia dbaje. Sialanstwa bołš kulturnych krain u pieršuju čarhu wystupia suproć miesta i ŭradaŭ, abawiazkam katorych jość kirawać hramadzkim žyćciom tak, kab nie wykarystywali fabrykanty robotnikaŭ, miesta—sioła i naadwarot. Amerykanskaje sialanstwa, abjawlŭšy mjestu bajkot, nia tolki samo nia prywoziła tudy swajej produkcyi, ale arhanizawana nie pazwalała hetaha rabić i inšym. Hetkija bajkoty miesta pašyrylisia i ŭ Eŭropie, jak u Francyi i inšych dziaŭstawach. Byli sproby hetkaha bajkotu i ŭ Polšče, ale da pozytyŭnych rezultataŭ nie dawiali.

Pašla zademonstrowańnia sialanstwa suproć wyzysku wloski miestam, pačalisia takija-ž demonstracyi sialan suproć uradaŭ, jakija apirajucca na pramysłoŭcach i fabrykantach, i słuchajuć ich. I tak niamieckija sialanie wystupili prociŭ padatkowych ekzekucyjaŭ, a amerykanskija—naznačyli na dzień 7 śnieжня siol. h. pachod na stalicu Wašington, dzie buduć damahacca ŭstrymańnia zyskiwańnia z sialan daŭhoŭ i ŭparadkawańnia cenaŭ na ziemlarobskija produkty i fabryčnyja tawary.

Hetak zmahajucca zahranicnyja sialanie za swaje prawy i za sprawiadliwyja ceny produkcyi, jak ziemlarobskaj, tak i fabryčnoj. U nas hetaha zmahańnia nia ma, choć tut nie ŭparadku nia tolki ceny, ale i ziemlarobski warštata pracy, sama ziemia.

U nas na biełaruskich ziemlach z daŭnych hadoŭ wiadziecca wostraje zmahańnie za ŭparadkawańnie ziemlarobstwa—za sprawiadliwuju ziemienuju reformu. Za henaje ŭparadkawańnie zmahaŭsia i zmahajecca biełaruskij sialanin masawa i paadnamu. U zmahańni masowym, jako-je tak haniebna wykarystywali roznyja palityčnyja partyi, časta warożyja i dla samoha sialanstwa i dla našaha narodu, biełaruskaje sialanstwa ničoha pozytyŭnaha nie zdabyło. U baraćbie-ž paadzinočnaj sioje-toje było zdabyta, ale sučasnae abiascanieńnie ziemlarobskaj produkcyi pastawiła jaho na parozie ruiny.

U lepšyje dla sialanstwa časy, małaziemielnyja biełarusy kinulisia wykupać ziemlu ad zbankrutawaŭšych abšarnikaŭ. Tahačasnaja polskaja ŭ nas ŭlada (Kamisar Uščodnich Ziamiel—Asmałoŭski) nia stała tady adnak pa staranie dziejnaha elementu ŭ ziemlarobstwie—sialanstwa, ale pačała baranić zbankrutawaŭšych abšarnikaŭ, zabaraniajučy rabić praŭnyja akty na kuplu-prodaż ziemli. Pašla hetaha nastupila ŭ Polšče dewaluacyja (abiescanieńnie hrašej), u jakoj zhinuli ŭsie doŭhahodnija aščadnaści našaha sialanstwa. Takim čynam sialanin astaŭsia biez aščadnaści—hrašej—i biez ziemli.

i nieznajomym pawinny zaŭsiody hawaryć pabiełarusku, kab ludzi čuli, što my żywiom i što my majem svoj jazyk ŭłasny i što my siabie samych, swajej narodnaści nie saromimsia.

Asabliwa heta ŭsio tut skazanae tasujecca da našaj moładzi wiaskowaj, jakaja razahitawana roznymi polskimi „kułkami“ i atumanienaja ichnymi ahitatorami roznych krojaŭ i afarboŭkaŭ, u hramadzkim žyćci saromicca swajej rodnaj mowy i haworać nlejkaj trasiankaj na polski ład, nia wiedajučy, što hetym panižajuć siabie i robić wialikuju kryŭdu ŭsiaŭmu swajmu biełaruskamu narodu.

Dyk nia škodźma-ž sami sabie!...

Kali-ž pany abšarniki dabilisia prawa pradajy swaich dwaroŭ, dyk našy sialanie pačali ŭžnoŭ kupiać ad ich ziemlu, ale ŭ doŭh, praz bank, abawiazwajučysia placić praz doŭhija hady wialikija sumy hrašej za zakuplenyje kusočki ziemli. Pryšoŭ adnak čas, što stała nie pasile hetym pakupščykam nawat zaplaćić padatkaŭ, a ab spłacie daŭhoŭ i padumać nia možna. Z hetaj pryčyny i sialanskija kusočki ziemli, razam z abšarnickimi dwarami, apynulisia na licytacyi. Ale i z licytacyi nima kamu kupiać ich, bo ziemlaroby da nitki zhaleti. Słowam, ziemlarobstwa ŭ nas apynułasja na kraju zahuby. Kali nie nastupić jakaja źmiena na karyść ziemlarobstwa, nia budzie prawiedzienna sprawiadliwaja ziemienuja reforma i zroŭnaważana cena produkcyi fabryčnoj da roŭnia ceny produkcyi ziemlarobskaj, dyk našaje sialanstwa moža apynuć abojmach bałšawizmu.

Ale bołš jak biazcennaść ziemlarobskaj produkcyi dakučaje našaj wloscy małaziemielie i kruhlaje biezziemielie. Dzieła hetaha, kab ratawać našaje sialanstwa, treba prawiaści sprawiadliwuju ziemienuju reformu i ŭparadkawać ceny produkcyi.

p—k.

Biełaruskaja narodnaja ideja i kamunisty.

Ciažki los spatkaŭ biełarusiaŭ i ŭ Uščodniaj Biełarusi, dzie specyfičny rasiejski komunizm biełaruskuju narodnuju ideju ścisnuŭ u swaje kleščy i dušyć usio, što tolki zaŭważyć u biełaruskim narodzie zrodnae z biełaruskaj narodnaj idejaj. Ścisnuty ŭ hetych kleščach biełaruskija pracoŭnyja masy, ścisnuta i pracoŭnaja biełaruskaja intelihiencyja. Mnohija hetaha režymu ŭžo nia wytrymali—adnych kamunisty paprystreliwali na rodnaj ziemieli (prof. Ihnatouški), a druhich pawysylali z rodnaha kraju ŭ dalokija krainy Rasiei: to ŭ Sibir, to na Sałoŭki ŭ katarhu, a niekatorych na pasiańnie „в отдалённых местах“ ad Biełarusi. U razmachu dušeńnia biełaruskaj narodnaj idei rasiejski komunizm starajecca zahłušć biełaruskij narodny duch i pa zahranicami swajho carstwa—S.S.R.R. Z hetaj metaj kamunisty zaŭsiody na praddni jakoha biełaruskaha narodnaha swiata abo ŭ jubilei biełaruskich narodnych paetaŭ raskidajuć pa biełaruskich siołach u Zach. Biełarusi specyjalna paświečanyja hłušeńniu narodnych ideałaŭ Biełaruskaha narodu aŭiški, jakija swaim źmiesťtam nawodzjać padazreńnie zmowy z polskim nacyjanalizmam, kab nie dapaścić narod biełaruskij da samapaznańnia i što za hetym idzie, nie dapaścić, jak skazaŭ biełaruskij narodny poet Janka Kupała,—zanlać svoj pačesny pasad miž narodami.

Sioleta prypadae jubilej 50-cihodździa biełaruskich narodnych paetaŭ Janki Kupały i Jakuba Kołasa, jakija wolaj—niawolaj znachodziacca ŭ Miensku pad zorkim wokam rasiejskich kamunistaŭ. Biełaruskaje hramadziaństwo wa ŭsich krajoch Biełarusi i na emihracyi, aprača Biełarusi pad sawietami i ŭ SSRR., ładzić u hetym hodzie ŭ česć Kupały i Kołasa adpawiednyja akademii, wyrażajučy hetym duchowuju lučnaść z tworčasćaj hetych narodnych pieśniaroŭ, tworčać katorych parušaŭ najciancejšyje struny biełaruskaj narodnaj dušy, zaklikajučy jaje da narodnaj samastojaści.

...Padymajsia z nizin, sakalina siamja,
Nad kryžami bačkoŭ, nad kurhanami
Zanimaj, Biełarus maładaja maja,
Swoj pačesny pasad miž narodami.
(Janka Kupała.)

Nie pramarhali rasiejskija kamunisty i he-

taha. Jany dabyli ad Janki Kupały piśmo, u jakim jon kaža, što byccam byŭ, clapiet jość i što budzie kamunistam. Pry hetym, kab wyraźniej bylo skazana suproć bielaruskaj narodnaj idei, jakaja zapaŭniaje pa bierah i tworčasć Kupały, u hetaje piśmo ŭpisany zaklik da ahulnaj i družnaj abarony SSRR. Henaje piśmo kamunisty z cyniŭnymi komentarami drukujuć u swaich ahlitacyjnych drukach nia tolki ŭ siabie, ale i zahranicaj, kab panizić Bielaruski narod i zatušawać sapraŭdnyja imknieńni Bielaruskaha narodu da woli i roŭnaści miż narodami.

Ale wiedaje wartaść hetkich piśmaŭ z pad ŭłady sawietaŭ zahranica, wiedaje i bielaruskaje hramadziaństwo. A tworčasć bielaruskich paetaŭ nia jość ŭłasnaściami rasiejskich kamunistaŭ, bo jana ŭłasnaściami Bielaruskaha narodu, źmiest jakoj łomić i kamunistyčnuju aneksiju.

Dziela hetaha bielaruskaje hramadziaństwo apirajučysia na hety źmiest tworčasć, światkuje jubilej swaich narodnych paetaŭ — Kupały i Kołas.

Janka Kupała i Jakub Kołas

(1 8 8 2 — 1 9 3 2)

Jubilej 50-ci hodździa Janki Kupały i Jakuba Kołasa wilenskaje bielaruskaje hramadziaństwo abchodzić 27 listapada siol. hodu.

Uračystaja akademija adbudziecca ŭ niadzielu 27 listapada ŭ b. zali „Apollo“, pry wul. Dombrowskaha 5 u Wilni, a hadzinie 18-aj, pawodle nastupnaj prahramy:

- 1) Referat ab tworčasći Janki Kupały i Jakuba Kołasa pračytaje hram. St. STANKIEWIČ;
- 2) Bielaruski narodny chor pad kiraŭnictwam rehienta hram. R. SYRMV.
- 3) Deklamacyi wieršaŭ Kupały i Kołasa.

Uwachod na akademiju biespłatny pa zaprosinach i ŭwachodnych biletach, jakija zahadzja možna dostać u Kniharni „Pahonia“ — Wilnia, Zawalnaja 6—10.

Kamitet dziela arhanizacyi akademii jubileju J. Kupały i J. Kołasa.

Zabastoŭki sialan i ich pryčyna.

Apošnimi časami sialanie pačali tak-ža bawawać. Pryčyna sialanskich zabastowak usłudy adna: — biazcennaść zboźža i skaciny.

Hetkija sialanskija zabastoŭki adhywalisia ŭ min. miesiacy i ŭ Polšcy. Polska hazeta „Z. Śt.“ padaje, što padčas hetaj zabastoŭki palicyja ŭ mnohich młajscach dakanała masawych wobyskaŭ, ŭkajučy ŭ sialan zabastowacych praklamacyjaŭ, i ŭ suwiaz i z hetym mnoha sialan aryštawala. Pašla hetych aryštaŭ sprawa sialanskaj zabastoŭki apynułasja ŭ sudzie ŭ formie abwinawačannia paasobnych sialan za tawawannie padčas zabastoŭki teroru.

Pobač z hetymi wiestkami, toj ŭ „Z. Śt.“ padaje hetkaje zdareńnie ŭ sialanskim žyćci: Na kirmašy ŭ Źoŭawie cana koniaŭ ad 15 da 7, 5 i 2 zł. Kopija konskaha pašpartu ŭ hminie kaštuje 16 zł. Z hetaha wyhladaje, što kania možna kupić za 15 abo 7 z'otych, a pašpart hetamu kaniu, kali stary zhubleny, budzie kaštawać 16 zł. Hetak u Polšcy zdarajecca, a ŭ našym kraju bywaje jašče horš.

Żychar wloski Kiernaki, Lidzkaha paw., J. Balukiewič mieŭ na prodaż dwa barany i chacieŭ za ich kupić sabie na złmu boty. Padkarmić baranoŭ i, kab uziać lepšuju canu, pawioz ich pradawać za 70 wiorst u Wilniu. Uziaŭ u hminie „paświadčannia pachodźańnia“ baranoŭ — zapłaciŭ 40 hrašoŭ; hminnyja „lekarskija ahledziny“ baranoŭ — kaštawali 2 zł. U Wilniu treba było baranoŭ paddać weterynarnym ahledzinam — kaštawala heta 5 zł. Razam usio kaštawala — 7 zł. 40 hr. — Źjawilisja kupcy i Balukiewič pačaŭ tarhawacca. Pa doŭhim torhu Balukiewič musić addać baranoŭ za 7 zł. 30 hr.

Takim čynam sialanin za toje, što hadawaŭ hetych baranoŭ, padkarmliwaŭ i prywioz za 70 wiorst u Wilniu dapłaciŭ chwastowaha 10 hrašoŭ. Ab botach tady ŭžo J. B. susim „zabyŭsia“. — Wot i żywi i raźwiwaj haspadarku!

Bielarusy ŭ niezaležnaj Litwie.

U sučasnych hranicach niezaležnaj Litwy prażywaje nia mała bielarusaŭ. Žywuć tam bielarusy kataliki i prawasłaŭnyja. Pieršy dziaŭaŭny ŭ niezaležnaj Litwie śpis nasielnictwa, prawiedzienny ŭ 1923 hodzie, naličyŭ bielarusaŭ — usiaho 4 400 asob. A heta tamu, što bielarusy nia mieli tam samaarhanizacyi. Z hetaj słaabaści bielaruskaj, pa prywyčcy, skarystali i dalej karystajuć z adnaho boku palaki, a z druhoha boku rasiejcy.

Za časou panawannia nad Bielasiaj i Litwoj rasiejskich caroŭ, rasiejcy z palakami dzielili bielarusaŭ miż saboj pawodle relihii — rasiejcy prawasłaŭnych bielarusaŭ zalichali da siabie, a palaki bielarusaŭ katalikoŭ uwažali za swoj narod. Hetak mnohija nacyjanalna niaświe damyja bielarusy, pakul bielaruskaja intelihencyja nie pačala akcyi nacyjanalnaha ŭświadamlennia, dzialalisia miż saboj na „ruskich“ i „polskich“ nia tolki na terytoryi etnografičnaj Litwy abo ŭ inšych krainach, dzie żywuć miż bolšaściami susiednich narodaŭ, ale i na terytoryi etnografičnaj Bielasiaj, dzie żywuć kompaktnaj masaj i stanawiać absolutnuju bolšaść. Ale nastupiła para bielaruskaha narodnaha adradźennia i Bielaruski narod pradusim na terytoryi etnografičnaj Bielasiaj heny roŭ padzieli na „ruskich“ i „polskich“ u praciahu paru dziesiatkaŭ hodoŭ zasypaŭ ŭžo dawoli mnoha. Nie dasiahnuła henaje bielaruskaje samažbirańnie jašče adnak tudy, dzie bielarusy żywuć miż inšymi narodami. Tam i dasiul palaki ŭwažajuć bielarusaŭ katalikoŭ za palakoŭ, a rasiejcy prawasłaŭnych bielarusaŭ za rasiejcaŭ i adpawiedna pa swojemu nad bielarusami „apiakujucca“: adny polonizujućy, a druhija rusyfikujućy.

U hetakim pałažeńni bielarusy znachodzjacca jašče ŭ Estonii i ŭ Litwie.

U Estonii bielarusy da hetaj pary nia majuć nijakaj swajej arhanizacyi i nie karystajuć z prawou nacyjanalnych mienšaściami, — z prawou na rodnuju školu i aświetu ŭ rodnoj mowie.

U niezaležnaj Litwie spačatku samaarhanizacyja bielaruskaj mienšaści taksama nie prajawiła swajej aktywnaści, a dobra zarhanizawana mienšaść polskaja i rasiejskaja wielmi šyroka „zaoplakawalasja“ bielarusami.

Denacyjanalizacyju bielarusaŭ u Litwie spynić mohuć tolki sami bielarusy, bo chto-ž maje ŭstupacca za ich, kali sami bielarusy nie baroniacca ad hetaj denacyjanalizacyi. Chto-ž winawat, što da hetaj pary bielarusy ŭ niezaležnaj Litwie, jak nacyjanalnaja mienšaść, nia mieli nawat swajej arhanizacyi. Biazumoŭna, winawaty sami bielarusy.

Ale lepš pozna, čymś nikolii!

U apošnija časy ŭ žyćci bielaruskaj mienšaści ŭ niezaležnaj Litwie pačynaje prabudźacca bielaruskaje arhanizawanae žyćcio. Paŭstaje ŭ siol. h. arhanizacyja „Bielaruskaje Kulturna-Aświetnaje T-wa ŭ Litwie“. Hałožnaj metaj henaje T-wa stawić: — zlučyć usiu mienšaść bielaruskaj nacyjanalnaści na ŭsiej terytoryi Litoŭskaj respublik i pašyryć siarod bielarusaŭ swaju bielaruskuju kulturu.

Za karotki čas swajho isnawannia „Biel. Kult.-Aświetn. T-wa ŭ Litwie“ ŭžo zdaleła adčynić try addziely swajej arhanizacyi: u Koŭnie, u Meračy i ŭ Brazeli Wilkamirskaha paw. Centrala i addziely hetaha T-wa naładzili ŭžo niekalki kulturna-praświetnych bielaruskich imprez. Dawiedwajemsia z litwijskaj presy, što „Bielaruskaje Kult.-Aświetnaje T-wa ŭ Litwie“ ładziła 516 listapada s. h. u Koŭnie ŭ kino-teatry „Odeon“ bielaruski spektakl-kancert zdawoli abšyrnaj prahramaj.

Aprača hetaha, biel. dram. družyna T-wa raźjadžaje i ładzić bielaruskija pradstaŭleńni tam, dzie bolš zhuščana żywuć bielarusy.

Słowam, maładaja jašče bielaruskaja arhanizacyja ŭ Litwie raźwiwajecca susim pamysna i maje ŭžo wyniki swajej pracy. Budziem-ža wierić, što praca heta i dalej budzie raźwiwacca na supolnuju karyść bielaruska-litoŭskaha zbliżeńnia.

J. P.

W. A.

„PAN PRAFESAR“.

I.

Naš „prafesar“ pan Krakouški, Wielmi mudry — nie takouški, Jak tutejšy raziawiak! Sam jon rozum mieŭ trajaki: Dla wyšejšych — padlizacca, Dla panienak — papisacca, A na inšych krywiŭ woka, Pahladajućy zwysoka. Indykom „prafesar“ chodzie; Ŭsich tutejšych za nos wodzie. Ci što znaje, ci nia znaje, Ŭsim kruhom pad nos kiwaje, I śmiajecca i tumačyć... Až ŭsie ludzi stali bačyć, Što jon musić niešta znaje, Kali hetak nazalaje.

A jak tolki pryjdzie świata, Jon z ksiandzom za pana-brata: Ŭ salonie, pry harbacie, Haspadar — u celaj chacie.

Ŭ hminie lazić, hdzie zachoča, Kuryć, świšča, ci rahoča.

A što słyša, ci nia słyša, Ŭ hazetu zara piša.

Ŭ troch hazetach tym mamentam Byŭ takim karespandentam, Što jak praŭdy nie stawala, Biadawaŭ nad jeju mała: Pisaŭ toje, što pryšlosia, Ci što z bierahu znajšlosia, Aby z „Kresaŭ“ padśmiajacca.

Ŭsie „prafesara“ bajacca I šanujuć, uwažajuć, Ab im nawat baśni bajuć, Jon na „Kresach“, panie-dzieju, Prezentuje „Galileju.“ Zakładaje kamitety, Kiraŭnik usiej prašwiety: Stoŭp nawuki, filar školy — Śmiely, rezwy i wiasioły...

II.

Pan Krakouški jak usieŭsia, Tudy-siudy razhladieŭsia, Pamaleńku, pamaleńku Zakachaŭsia u Wilenkú.

Uzdychaŭ i jenčyŭ cicha, Dy luboŭ, jak toje licha, Jak z draždžami, raście skora: Nia lubiŭ jašče ŭčora, A siahońnia plača, mleje, Pan Krakouški až durnieje.

A Wilenka znać nia choča, Tolki dražnicca, rahoča; Pjaie pieśni wiečar-rana:

Ŭ prostym chłopcu zakachana.

Pan Krakouški staŭ durycca: Wielmi choča jon žanicca! Štodzień chodzieć pad mašynku —

Čub fałduje jak aŭčynku; Pad absacy padbiŭ gumy, Tut i pudry, tut parfumy; Modny frak sabie prystroiŭ: Pryšyŭ chwest, kaŭnier prykroiŭ; Tut cukierki, čokolady — Dy nia ma nijakaj rady!...

Bo woś našaja Wilenka —

Wielmi chitraja panienka:

Časam tolki adažwiecca,

Časam ŭ wočy zaśmiajecca.

Pan Krakouški jdzie tapicca, Ale žaby strach — baicca!...

Što rabić? — i sam nia znaje: To jon kuryć, to kidaje. Pozna ŭnočy wieršy piša, Ad lubowi ledźwie dyša. Zapisaŭ usie albomy, Listoŭ, wieršaŭ — cely tomy; Wypuskaje, jak z mašyny... Sotni wieršaŭ jak miakiny,

III.

Błodzić, biedny, jak toj cień — Prosta strach hladzieci, A u škole cely dzień Skačuć, bjucca dzieci.

Zaŭlawaŭšy adzin raz, Zdumaŭ utapicca: Woś nad rečkaj doŭhi čas Probuje — baicca!...

„Wada zimna, žaby jość, Wuży, ryby, raki...“ Praminułasja i złość — Lezuć dumki ŭsiaki.

Siarod nočy staŭ stralać, Zapaliŭšy świečku: Ŭ lob celiŭ разоŭ piać, Dy papaŭ u piečku.

Z biełaruskaha žyćcia.

Biełaruskija sprawy ū polskim Sojmie. Dnia 3 h. m. biełaruski pasol F. Jaremič u pramowie z sojmawaj trybuny prastawił ciażkoje sučasnaje pałažeńnie biełaruskaha narodu pad Polščaj ahałam, ražjaśniajučy trahizm biełaruskaha sialanstwa i sposaby likwidacyi biełaruskaha školnictwa. Hetaja pramowa maje być nadrukowana i padana da publičnaha wiedama.

Aprača hetaha, pasol Jaremič padaŭ dźwie interpelacyi: 1) ab niedawańni dazwołu Ašmianskim starastwam hurtku Biel. Instytutu Hasp. i Kultury ū Mur.-Ašmiancy na ładžańnie biełaruskich prastawieńniaŭ i 2) ab likwidacyi prywatnaj biełaruskaj školy ū Šaŭlanach Brastawskaha paw. u formie niewydańnia starastwam paświadańnia palityčnaj maralnaści wučycielcy M. Bułyhowaj. Treba wiedač, što wučycielka M. B. praz piač hadoŭ, aź da apošniaha času, była wučycielkaj hetaj školy, i maralnaść jejnaja da hetaha času ni ū čym nie źmianila ad hadoŭ papiarednich.

Likwidacyja. U pačatku h. m. administracyjnaja ūlada spynila dziełnaść hurtka Bielarskaha Instytutu Haspadarki i Kultury ū w. Charkoch, Postaŭskaha paw.

Administracyja biel. kooperat.-haspadarčaj časopisi „Samapomač“ (Wilnia, Polackaja wul. 4—10) pawiedamlaje, što nastupny (2-hi) numer „Samapomačy“ wyjdzie z druku hetymi dniami. Tym adresatam, jakija pa atrymańni 1-ha probnaha numeru „Samapomačy“ dahetul nia prysłali hrašeja na padpisku, dałšaja wysyłka časopisi budzie zatrymana.

Dziela taho, što drukujecca ahrańičany tolki lik ekzemplaraŭ „Samapomačy“, kožny padpiščyk u swaim-ža intarესie pawinien nie adkłada parupicca, samprywatna ci ūskładcy nu z susiedziami, zaraz-ža pierasłać hrošy na padpisku časopisi. U praclūnym razie administracyja „Samapomačy“ nia moža brać na slabe adkaznaści za mahčymyja straty dla samych-ža padpiščykaŭ, zawinlenyja ichnej-ža nieakuratnaściu.

Padpisnaja płaťa wynosić: na hod — 3 zł. na paŭhodu — 1 zł 75 hr., na 3 miesiacy — 1 zł.

Hrošy na „Samapomač“ najlepš, bo biaspłatna, možna i treba pierasyłać praz čekawaje konto ū P.K.O. Nr 180.485 inż. Klimowiča.

Darma nikomu časopis nie pasyłajecca.

BIELARUSY ū LATWII.

Biełaruskaja himnazija ū Dźwinskiu pakulšto nie likwidujecca. Dawiedwajemsla, što latwijski ministr aświety Kieniš, pad naciskam publičnaj opinii, adroksia ad swajej pastanowy likwidawać užo sioleta I-ju klasu hetaj himnazii. Dziela hetaha zakrytaja spačatku i ja klasa ūstanoulena ad 21-ha kastyčnika ūžnoŭ i zaniatki ū himnazii iduć mien-bolš normalna. Susim u supakoju biełaruskaj himnazii ū Dźwinskiu latyski nacjonalizm adnak nie pakinu. Na dyrektara biełaruskaj himnazii min. Kieniš naznačyŭ latyska ks. Čamansa, pakidajučy ū himnazii miešta tolki 4-ch biełaruskich wučycielaŭ. Słowam, ad swajej mety min. Kieniš nie adroksia, a tolki źmianiŭ sposab likwidacyi Dźwinskaj Bielarskaj himnazii.

Z Polščy.

Žyćcio i palityka. Sučasnaja polskaja nutranaja palityka zaniata sprawaj uzmacnieńia ūlady. Najbolšy kłopat kiraŭniki nutranaj palityki majuć u sprawie źmieny sučasnej konstytucyi. A tymčasam u žyćci haspadarčym pradwačyma hramadźianstwa razyhrywajecca žyćciowaja trahedyja. Ab hetym ćwierdźać nawukowija dośledy i žyćciowija fakty.

Dziaržaŭny Ekanamičny Instytut u Puławach śćwiardža, što ū ziemlarobskaj Polščy ū 1929-30 haspadarčym hodzie zarabotak darosłaha rabotnika sialanskaj siamji aplačywaŭ za dzień pracy tolki 12 hrošaŭ, a ū 1930-31 haspadarčym hodzie kožny sialanin za kožny dzień pracy ūžo ničoha nie zarablaŭ, dy jašče mała hetaha — na žyćcio dakładywaŭ pa 1 zł. 39 hr. u dzień. Dakładaŭ sialanin, žjadajučy ašćadnaści i nabirajučy pazyčki. Abličeńniaŭ za 1931-32 haspadarčy hod dakładnych jašče niama, ale pawlarchoŭny abrachunak pakazwaje, što sprawa nie palepšała, ale jašče pahoršała.

Poruč z upadkam materjalnym polskaha sialanstwa pahłyblajecca i ūpadak maralny. Adna polskaja hazeta padała sprawazdaču z pasiedžańnia pawlatowaha sojmiku ū Łodzi, u jakoj miż inšym zaznačana, što daŭniej pryswajeńni soltysami i wojtami hramadzkich hrošaŭ zdariłisja redka, a ciapier henaje pryswajeńnie prajaŭlajecca prosta masawa. Pryčyna hetamu, jak padaje heta sprawazdača, upadak hramadzkaha sumleńnia i maralnaści.

Jak wynik hetaha maralnaha ūpadku, nia-daŭna ū Waršaŭskim wajawodztwie ūlady padali ū sud aź 50 wojtaŭ za rastratu hramadzkich hrošaŭ. Aprača hetaha, amal kožny dzień padajucca ū hazetach wiestki ab roznych defraudacyjach, pryswajeńniach i prosta kradzieży ū roznych instytucyjach hramadzkich i dziaržaŭnych hrošaŭ.

Pobač z upadkam materjalnym sialanstwa, jakoje stanowić aź 65 proc. usiaho nasielnictwa Polščy i pobač z zaniapadam siarod hetaj hramadźkaści hramadzkaha sumleńnia i maralnaści, jak bačym z taje sprawazdačy dy hetych amal štodziennych defraudacyjaŭ, pryswajeńniaŭ i kražaŭ hramadzkich i dziaržaŭnych hrošaŭ ū haradoch i miastečkach, upadaje haspadarča i polskaje abšarnictwa.

Hazety padajuć, što „Kredytowaje Ziamielnaje Tawarystwa“ stawić u hetym miesiacy na licytacyju aź 700 dwaroŭ u b. Konhresoŭcy ūžo paŭtorny raz. Pawodle zakonu, kali nia znajduca kupcy, dyk henaja majemaść plarojdzie na ūlasnaść hetaha T-wa.

Słowam, ziemlarobskija sfery i drobnae miaščanstwa patrabujuć zdarowaj hramadzkaj apieki i dziaržaŭnaj dapamohi. Ale i dziaržaŭny skarb maje šmat dziur. Ab hetym świadać dziaržaŭnyja budžetnyja deficyty.

Profesar Kryžanoŭski, wydatny wučony — ekanamist dakazwaje, što Polskaja dziaržaŭa ad 30 miesiacaŭ wladzie haspadarku deficytowa; deficyt hety abličaŭ jon mienš-bolš pa 1 miljonu złotych u dzień. Deficyt hety dziaržaŭny skarb dasiul pakrywaŭ zahrańičnymi pazyčkami,

pazyčkami ū Polskim Banku, puščańniem bilonu i h. h.

Kab pakryć hety deficyt, treba padniać podatki, ale jak ich padymać, kali sami podatniki patrabujuć dapamohi. Astajecca adno: — zwužwać dziaržaŭnuju haspadarku i na ūšim ašćadžać.

Dziaržaŭnyja wydatki na emerytury i ziemlarobstwa. Dziaržaŭny skarb ziemlarobskaj Polščy za 6 miesiacaŭ (ad krasawika da wieraśnia) wydaŭ na ziemlarobstwa 12 milionaŭ 607 tysiać zł., a na emerytury ūradoŭcam 81 milion 943 tysiać zł.

Adkłađ budžetnaj sesii Sojmu i Senatu. Budžetnuju sesiju Sojmu i Senatu, jakaja pačalasja 3 h. m. i trywała adzin dzień, Prezydent dnia 4.XI adłażyŭ na 30 dzion.

Kryzys nie daje wučycca. Z pačatkam siol. školnaha hodu pastupiła na Krakaŭski uniwersytet na 831 studentaŭ mienš, čymś u min. školnym hodzie.

Zimowy oddych Piłsudskaha. Hazety padajuć, što marš. Piłsudski sioleta pajedzie na zimowy oddych na Sycylliju.

Kara śmierci. U Grudziŭdzu (na Pomorji) darazny (špiešny) sud zasudził oficera rezerwy E. Plittu za špijonstwa na karu śmierci. Zasudžanaha pawiesili.

Biezrabotcie. Uradowyja statystyki padajuć, što ū Polščy jość biezrobotnych nia celyja 300 tysiać asob. Tymčasam niemcy nalčwajuć ich u Polščy aź 6 milionaŭ. Kažuć jany, što ū haradoch jość 800 tysiać biezrobotnych, a na siale bolš jak 5 milionaŭ. Niemcy chwalacca, što nawet u ich mienš biezrobotnych, choć ich nasialeńnie dwa razy bolšaje ad polskaha.

Haspadarčyja wiestki.

— U druhoj paławinie min. m-ca na sušwetnych ryńkach zaŭważana raptoŭnaja źniżka cen na zbožža. Pačalasja jana pradusim u Amerycy i pierakinułasja ū Eŭropu. U zwiazku z hetym siarod francuskaha i niemieckaha zahrańizawanaha sialanstwa paustała wialikaje abureńnie. Prastawniki sialanstwa winawaciać zbožowyja birży; što jany sumyslnie abnižajuć ceny, a prastawniki zbožowych biržaŭ dakazwajuć, što winawaty ū hetym sialanie, jakija nia słuchajuć swaich arhanizacyjaŭ i masawa pradajuć na tarhoch zbožža.

— U Francyi sialanskija protesty suproć źniżki cenaŭ na zbožža wyražajucca masowymi adstaŭkami wojtaŭ. U dźwiolch prawincyjach Francyi hetak protestujučy, kab padtrymać sialan, padałosia ū adstaŭku 250 wojtaŭ.

— Polski ūrad wydaŭ zakon, jaki pačynajuć ad 6 h. m. abnižaje na paławinu hipotečnuju aplatu pry parcelacyi ziamli.

— „Powšechny Zwionzek Ubezpieczeń“ u Polščy doŭha nia wypłačywaŭ paharelcam strachouki, a heta tamu, što nia maje hrošaŭ. Ciapier hety „P.Z.U.“ abwieścił, što jon budzie zaparučacca za paharelcaŭ pry kupli dzierawa abo jakoha inšaha materjalu na budoŭlu. Na jaho rachunak možna brać na kredyt dzierawa, cehły, wapnu, blachu i h. d. Ale ci nia budzie tut jakich druhich zakawyk?

„Treba skončyc, niama što!
Dosyć toj pakuty:
Zaplaču choć złotych sto,
A kuplu atruty!“

Woś ū apteku jon biażyć,
Kładzie Sorcy hrošy:
Sorka stala warażyć...

„Intares charošy!“

Myła, sody i piasku
Z smaloj raźmiašała:
Tknuła chłopcu u ruku —
Hrošy prychawała.

Biażyć ū chatu naś heroj,

Ū tożak kładawicca:
Zamknuŭ dźwiery za saboj —
Staŭ u hrudzi bicca.

IV.

Pan Krakoŭski aź trasiyecca,
Kulakom u hrudzi bjecca;
Ūsiu atrutu ūziaŭ — hlytaje,
Łoh na tożak i kanaje...
Kanaŭ doŭha, plakaŭ duža,
Što ad šloz zrabilaś luža...
Pośle toha ū skorym časie
Nowa družba zawialasia;
Pan Krakoŭski krutam-mutam
Staŭ wialikim bałamutam,

Znajšoŭ tajnyja ściažynki,

Ūžo da nowaje džiaŭčynki

Trapiŭ, chłopiec šelmawaty,

Nia lubiŭ jon školy, chaty;

Ūsio šukaŭ, kab nowa štości:

Abo swaty, abo hości...

Kniżak, presy — jak pakuty —

Nia lubiŭ jak toj atruty.

Woś panienki — inša sprawa!

Pahladaŭ na ich cikawa,

Jak kažan toj siarod nočy,

Što pastawić ūraży wočy,

Zapiščyc sawoj, zatužyc,

Nad hałowami zakružyc,

Dyk aź stracham ūsich prajmaje

Čaho choča — sam nia znaje.

Tak „Profesar“ biedny tužyc,

Pa miastečku bludzić, kružyc;

Nowy plany układaje,

Ale ščascia ū ich nia maje.

Bo woś dzieŭka jakraz nowa

Była wielki hanarowa

I kaprysna, chren joj ū wočy!

Kaža: „Ja ciabie nia choču.“

Woś daremny byli swaty:

Z harbuzom idzie da chaty!

Heta ūžo druhi dastaŭšy.

Bolej budzie pačakaŭšy!

V.

„Treba mnie ustatkawacca:

Da nawuki lepiej ūziacca,

Ūžo ekzamin woś na nosie,

A tut dzieła nie ūdałosia!

Bolš nia budu walačycca —

Ūžo para, para žanica!

Musić, panie dabradzieju,

Pakłaniusia ja Bareju?...

Ū ich Ancia... aj-ža-ż miła!

Nie razlučyc nas mahiła.

Ancia, Ancia, jak sinica;

Mnie žyćcio, što rukawica —

Abo z Anciaj ažaniusia,

Ci zastreluś, ci zabjusia!...“

Woś jon stroicca u swaty:

Tut maniška, tut krawaty...

Kapialuch pazyčyŭ nowy,

Rukawički ažurowy;

Dla adwahi — paru čarak,

Pryčapiŭ k ruce zagarak*);

Kaŭnier čyścić rukawami,

Ražnom pora miż zubami.

Mina wažna, jak u kniazia —

Ū Barajowu chatu ūlazier.

Pan Krakoŭski, jak-by zduru,

Narabiŭ tut kałamburu:

Jašče Anci tut nia bača.

Štoś balboča, čuć nia plača;

Pośle z žalem, pry tym [lichu,

Cmok u ruku Baraichu;

Panu-tatu buch u nohil...

„Nie ustanu ja z padłohi,

Pakul Anci nie addacie,

Lažać budu ū wašaj chacie!“

Jaho j tut paškadawali —

Harbuzom abdarawali.

Pan Krakoŭski choć mudrejšy,

Jak wučycieli tutejšy,

Da nawuki brausia, brausia, —

Dy ekzamin nia udašsia!

Wielmi, wielmi niewiasioły

Pajšoŭ, biedny, z našaj školy.

Nihdzie miejsca nie sahreŭšy,

Ale jak-by myła zjeŭšy;

Z harbuzom, jak z ananasam,

Damoŭ smalić tym-ža časam —

Niedawučak, niedapieka —

Paławina čalawieka...

A tam mamie, tatu kryknie:

„Niech te kresy kot ubryknie!“

(Praŭdziwaja historyja z 1923 h. u

m-ku Ł...i.)

*) Zagarak — polonizm, pabiełarusku „hadzińnik“.

Z zagranicy.

Parlamentarnyja wybary ŭ Niamieččynie adbylisia dnia 6 h. m. Hetyja paŭtornyja wybary dali taki rezultat.

Narodnyja socyjalisty (hitleraučy) atrymali 195 mandataŭ, mieli 230. Socyjal-demokraty — 121 mieli 133, Komunisty — 100—89, Centr — 70 — 75, Niamieckija narodniki — 51 — 37, Bawarskaja narodnaja part. — 18 — 22, Niamieckaja narodnaja part. — 11 — 7, Chryścijanskija socyjalisty — 5 — 4. Dzieržaŭnaja partyja — 2 — 4, Haspadarčaja partyja — 2 — 1, Sialanskaja partyja — 3 — 2. Landvolk — 0 — 1, Landbund Turingij — 1—0, Hanowercy — 1—0, Wirtemberskaja sialanskaja partyja — 2 — 0.

U hetych wybarach, jak bačym, krychu aslašli hitleraučy i hetulki ŭzmocnilisia kamunisty, a rešta — tolki drobnaja pieretasoŭka. Słowam i ciapier absalutnaj bołšaści ŭ niamieckim parlamencie znajści trudna.

SSRR. Sialanie nie dajuć zbožža. Mas-koŭskija ŭradowyja pawiedamleńni žalacca na ŭpadak dastawy zbožža sialanami. Sialanie dastawili tolki tracinu wyznačanaŭ im kolkasći zbožža. Najbołš apornyja sialanie na Ukrainie, dzie dastawili tolki platuru časć zbožža, a na Kaŭkazie dastawili jašče mienš. Jak widać, dyk da hetaha ŭporstwa sialan zmušaje strach prad hoładam, bo ŭžo kožny wiedaje, što hrazić za sabataž u SSRR.

Anhlia nia budzie baranile hranic Połšcy. Na ciapierašniaj sesii anhliskaha parlamentu hrupa pasłaŭ padała ministru zahranicznych spraŭ interpelacyju, u jakoj stawiać pytańnie, ci mižnarodnyja dahawory zabawiazwajuć Anhliju da abarony hranic Połšcy? Ministr adkazaŭ, što Anhlia na siabie takoha abawiazku nie ŭziła.

Musolini praročyć. Usia Italija sioleta adświatkawala 10-ya ŭhodki pachodu fašystaŭ na Rym. Z nahody hetaha jubileju dyktatar fašystaŭskaj Italii Musolini skazaŭ u Medjolanie wialikuju pramowu, u jakoj miž inšym pazabaŭlaŭsia ŭ praroča dakazwajučy, što 20-jestahodździe heta čas fašyzmu i što prychodzić čas, u jakim zawladuć fašystaŭskija paradki inšyja dzieržawy. Ale heta tak duaje Musolini, bo narody ŭ inšych krajach dumajuć inakš. U Hrecy dyktatar Pangelos pasadžany ŭ wastroh, u Hišpanii dyktatar prahnali, u Juhaŭslawii dyktatura zbankrutawala, a ŭ Italii trymajacca terorom taksama, jak u Rasieł trymajacca komunizm.

Dyplomatyčnaja jhra na Dalokim Uschodzie. Apošnimi časami wyjašnjajacca sprawa, jak Japonii ŭdałosia faktyčna zaŭładać Mandžurijaj. Japonija chitra pašyryła apiniu ŭ Eŭropie, što jana wystupaje prociŭ Kitaju dzieła zhlušenia tam komunizmu. Ale heta niapraŭda, bo kitajski ŭrad nia maje nijakaj da bałšawikoŭsym-paty i miž Kitajem i Sawietami niekalika hadoŭ tamu parwany dyplomatyčnyja znosiny. Nutrany ŭzrost bałšawizmu ŭ Kitaju japonskaje nastupleńnie nia tolki što nie aslablaje, ale pawialič-waje. Dzieła hetaha ŭsie padazrajuć, što miž Sawietami i Japonijaj isnuje tajny dahawor ad 1925 hodu ŭ sprawie ŭzajemnych kancesijaŭ koštam Kitaju. Ciapier iduć pierahawory miž Japonijaj i SSRR. Japonija maje dać bałšawikom doŭhatermirowuju pazyčku, a bałšawiki za heta majuć dać Japonii kapalnienyja kancesii naswa-jej terytoryi. Aprača hetaha iduć pierahawory miž bałšawikami, japonskim i mandžurskim ura-dami ab nienapadańni Dalej majuć być zaklu-čany dahawory ab šyrokim handlu Japonii z SSRR. i supolnaj palitycy na Dalokim Uschodzie.

Z kraju.

Kara śmierci. Dnia 7 h. m. darazny sud u Baranawičach sudziŭ za špijonstwa troch bratoŭ: Uładzimira, Waclawa i Michała Pietra šeŭskich. Zasudžany Uładzimir, hram. S.S.R.R. na karu śmierci, Waclaw, wajskowy asadnik u Niaswieskim paw., na daśmiarotnuju katarhu, a Michał žychar m. Wilni na 15 hadoŭ katarhi. Uładzimira Pietrašeŭskaha 8.XI. pawiesili.

Browar samahonki. Hetymi dniami pali-cyja wykryła ŭ N. Wilejcy browar samahonki, jaki byŭ zmantawany ŭ sklapoch padziemiella. Ułaśnik browaru arysławany.

Zabiŭ znachara. U Wiśnieŭskaj hminie żyŭ „słaŭny“ znachar, jaki ŭsiech ad usialakich chwarob lačyŭ. Apošnimi časami lačyŭ jon ad-nu starušku, jakaja adnak pamiorla. Unuk nia-wylečanaŭ staruški zazławaŭsia na znachara i za-biŭ jaho palkej.

D a n a s p i š u ć.

WOJTĘNIE PRYZNAJE BIELARUSKĄ HIMNAZII.

Mołčadź, Baranawickaha paw. U minulych miesiacy sialanie našaj hminy żwiarnulisia da wojta Mołčadzkiej hminy z prošbaj wydać im paświedčanni ab ichnym haspadarčym stanie. Paświedčanni hetkaje patrebna bylo sialanom dalučyć da prošbaŭ u dyrekcyi bielaruskich him-nazijaŭ ab zwalnieniu ichnych dzieciej ad płaty za nawuku ŭ hetych-ža himnazijach. Pry hetym prastawili paćwierdžańni soltysaŭ ab stanie swaich haspadarak, u jakich było zaznačana, što hetyja dakumanty majuć służyć dokazam nieza-możnaści i padany ŭ dyrekcyi Bielaruskich him-nazijaŭ. Wojt, p. Świetlik, jaki zaličwa-jacca da prastawnikoŭ polskaści ŭ našaj hmi-nie — jon-ža i mlajscowy abšarnik — dawiedaŭ-šysia, što sprawa datyča bielaruskich himnazijaŭ, paświedčanni wydać admowlusia. Rada ŭ radu i sialanieznajšli wychad hetaki: drażliwy dla p. Śwetlika nazoŭ „Bielaruskaja himnazija ŭ Wilni“ za-mianili „Gimnazjum im. J. Słowackiego w Wil-nie“; tady wojt zhadziŭsia i paświedčanni wydaŭ.

Woś jak u praktycy realizujacca kličy ŭza-jemnaha sužycia „bratnich narodaŭ,“ na pad-stawie jakoha pasła z B.B. p. Šymanouški cho-ča zrabić bielarusaŭ „dumnymi“ z prynaležnaści da polskaj dzieržawy. Hety fakt — nie jakoje pry-padkowaje zdareńnie, a p. Świetlik nia jość tut wyniatkam, bo ŭsie tutejšyja prastawniki pol-skaści wyrašli ŭ adnoj atmosferze — antypaty da bielaruskich sialanskich masaŭ i ŭsiaho, što bielaruskaje.

MAŁADY I ZA PALITYKU BIARECCA.

Turhieli pad Wilniaj. U nas jašče ŭ 1927 hodzie ks. Łaŭcewič załażyŭ „Stoweżyšenie Młodzieży Polskiej.“ Ale, wiedama, jak niama ŭ nas palakoŭ, dyk zachireła i polskaja arhanizacyja. Kolki nie staraŭsie, kolki nie nahawarywaŭ našu moładź hety ksiondz, kab prymała čynny ŭdział u hetaj polskaj arhanizacyi, — ničoha nia wyšla. Zapišacca, bywała, chłapčuki abo dzieučatki, nia wiedajuć ŭ čym sprawa, schodzić, pasłuchaŭ arhanizacyjnych namowaŭ ksiandza-palaka i tak nie zrazumieŭszy sensu arhanizacyi kidajuć tudy chadzić i zabywajacca, ab čym ksiondzok bajaŭ. Kali-ż pačalosia ŭ nas nacyjanalnae adradžeń-nie, tady moładzi tudy i muzykaj nie zamańeš. U nas ciapier ŭžo jość mnoha nia tolki świeda-mych, ale i dziejnych bielarusaŭ siarod moładzi. Jość u našych wakolicach i bielaruskija dziejačy.

I woś-ža ŭ hetuju paru pryjechaŭ da nas na wikaraha nowy, tolki što paświedčany ksiondz I. O. Ksiondz jon dobry, ale palačok. Našoŭ jon musić niedzie ŭ plabani staryja akty zachireŭšaha kališniha „Stoweżyšenia Młodzieży Polskiej“ i zadumaŭ hetaha nia żywym radziŭša-hasia nlabošyka adżywić. Jon i chuchaje, jon dźmuchaŭ — prosić i nahawarwaje našu mo-ladź, kab zapiswalaŭsia ŭ hetaje „Stoweżyšenie“ i hetym pamahla adżywić mlarćwiaca, ale hety mlarćwiec ani skraniecca.

Škoda hetaha ksiandza, što jaho prysłaŭ ŭ bielaruskaju parafiju, bo ŭ polskaj, dyk jon byŭ-by karyсны, a tut biedny tolki mučycca i ŭ imia čaho? U imia polskaha nacyjanalizmu, — kab bielarusaŭ pierarabić na palakoŭ. A heta-ż nie pa-katalicku i niepaludzku. Dyk nia warta ojca he-taha rabić.

J. Saławiejka.

SEKWESTRATARY.

Kosaŭščyna. Ad niejkaha času pa Kosaŭ-skim pawiecie pa ŭsiech wioskach chodziać sekwestratary. Jość ich u Kosawle aŭ siem čała-wiek, dy kažuć, što dastajuć jany wialikija pen-sii z dyjetami. Na heta-ż treba mnoha hrošaŭ; a načalniki peuniež bołš jašče dastajuć. Woś i żywiecca ŭsim im dobra. Jany zapisywajuć amal apošnija pudy bulby i żyta i zabirajuć pa-lotny z kufraŭ. Biaduŭć ludzi, plačuć, naraka-juć, klanuć, a ŭ kancy śmiajacca: „što-ż jon, kažuć, zapiša, ci zabiare ŭžo druhi raz?“ Chto maje jakuju nie apošniuju karoŭku, to ŭžo jana dwa ci try razy zasekwestrawanaja. Što-ż bu-dzie dalej?...

Z haspadaroŭ i takich, što prymirajuć ho-ładam, sekwestratary trebujuć padatku dacha-dowaha. Ciažka nam ciapier żyć!

Padkosaŭski.

ДЭМОРАЛІЗАЦЫЯ СЯРОД КАМУНІСТАŲ.

Горадня. Камуністычная партыя, як ве-дама, у Польскай дзяржаве ўважаецца арга-

нізацыяй нелегальнай. Але аднак яна ёсць, аб чым сьведчаць судовыя працэсы за прыналежнасьць да гэтай арганізацыі. Адчу-ваецца яна і ў Горадні, асабліва сярод жyd-коў. Непаважная гэта арганізацыя, дык і ўплыў яе слабы. У апошнія часы ўплывы гэтай арганізацыі сусім аслабелі, бо і самі камуністыкі дашчэнтну дэморалізаваліся. Яны адны другіх выдаюць і нават страляюць. Дня 12 кастрычніка с. г. сярод вуліцы нехта пры-стрэліў ведамага як камуніста жydка Шмэ-рэля, які ў камуністаў быў вялікім началь-нікам, бо сябрам Горадзенскага К-ту кам. партыі і адначасна, як кажуць людзі, права-катарам. Аб гэтым блізу ўсе ведалі. Ня ве-далі мусіць толькі тутэйшыя камуністыкі. Цяпер пала падазрэньне, што ІІІмэрэлю прыстрэлілі ягоныя-ж кумпаны, бо хто іншы і за што яго будзе страляць. Ён і як палітычны праціўнік нікому ня быў страшны і грошай шмат ня меў. Вот жыў сабе жydок і толькі, а тое што ён быў начальнікам у камуністаў, нікому гэта ні сьвярбела і ні балела, бо ка-мунізм гэта толькі забаўка для падрастаю-чых, якія ня хочуць вучыцца і ня маюць чаго ра-біць. Але як з ІІІмэрэлі зрабіўся нябош-чык і то раптоўна, ненатуральна, паліцыя стала на ногі і давай шукаць віноўнікаў прадчаснай сьмерці Шмэрэля. Пашукала не-шта з тыдзень і западзрэла ў гэтым забой-стве аж 5 асоб. Сьпісала пратаколы і пера-дала судовым уладам, якія гэту справу ські-равалі на тор даразнага суду.

Z Wilni.

Delehacyja bielaruskaj sanacyi ŭ Wilen-skim Wajawodztwie. Dnia 4 h. m. delehacyja bielaruskaj sanacyi na čale z Antonam Łuckie-wičam adwiedała ŭrad Wilenskaha Wajawodztwa ŭ sprawie, jak dawiedwajemsio, ażyŭleńnia no-waj uhadowaj akcyi ŭ Wilni i ŭ Zach. Bielarusi pad firmaj T.B.A., bo pad firmaj „słaŭnaha“ pamioršaha ŭžo „Centrasajuzu“ polonofilija su-sim zbankrutawala.

Schod bačkoŭ Wil. Biel. himnazii. Pašla ŭdzieržaŭleńnia Wil. Biel. himnazii 6 h. m. ad-byŭsia pieršy schod bačkoŭ wučniaŭ hetaj him-nazii. Na schodzie zarhanizawany Bačkoŭski Ka-mitet, jaki мае na mecie apleku nad niezamož-nymi wučniami i być zlučwom školy z siamjoj u-kiunku ŭzhadawannia moładzi. Kali ludzi ŭwaj-šoŭšyja ŭ hety K-t zrazumiejuć tem swaju rolu i pastydejacca z školy rabić sabie palityčnuju placouku abo zadawalać swaje ambicyi — pracahetaha K tu, u tak ciežkich warunkach dla bie-larusaŭ, moža być karyсны i dla moładzi i dla bielaruskaha narodu.

Kara śmierci. Dnia 3 h. m. darazny (spieš-ny) sud zasudziŭ za špijonstwa na karu śmierci Stanisława Charkoŭskaha i Dymitra Saja. Zasudžanych waršaŭski kat u lochach Łukiskaha wa-strohu dnia 4.XI. pawiesiŭ.

Naša pošta.

Saławiejku. Dziakujem, drukujem. Kosaŭskam u. Drukujem, pišycie časćciej. Karasp. z Harađni. Pišycie časćciej, z prys-lanaha karystajem.

M. z Mołčadzi. Drukujem, pišycie bołš. Dzia dźku Haŭrylu. Atrymali, dziakujem, dru-kawać budziem.

Warancu. Za prysłanae dziakujem. Wy dobra-żwiarnuli ŭwahu „Slozным“ nakiroŭwajuć ich dumku da pra-cy pozytyŭnaj. Pišycie časćciej, bo ništo tak nia dziei-ć, jak skazanaja praŭda drukam. Nadrukujem skaraciŭšy, bo nia majem šmat miešca ŭ haciecie.

Tulejku. Pišycie prozaj ab żyćci kala Was-achwotna budziem drukawać. Hazetu pasyłam usim prysłanym Wami padpiščykam.

Janka Niewuk. Sceničny twor razhledzim i, jak tolki budziem mieć mahčymašć, wydrukujem.

Okulewiču. Hazetu možam i budziem pasylać ad I.XII, hetak robim usim novym padpiščykam, bo kar-ta prenumeraty wysylajacca miesiačna.

Litoŭski Studenski Sajuz

U.S.B. ŭ Wilni

wydaŭ ŭ hadzinach ad 12.30—16-taj
dobryja i zdarowyja abiedy
z 3-čh patraŭ tolki za 70 hrošaŭ
Miesiačny abonament 20 zł.
Stałoŭka miešćcica ŭ pam. Sajuzu — Wilenskaja
wul. 28—1.